19/06/2019

“Η ταπείνωση τους διαβόλους κάνει αγγέλους, ενώ η υπερηφάνεια τους αγγέλους κάνει διαβόλους”

/ Γνώμες

Ρένος Κωνσταντίνου, θεολόγος

Η ταπείνωση τους διαβόλους κάνει αγγέλους, ενώ η υπερηφάνεια τους αγγέλους κάνει διαβόλους. Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος μας αναφέρει ότι η ταπείνωση είναι μία μυστική δύναμη την οποία λαμβάνουν σε τέλειο βαθμό οι αληθινοί Άγιοι. Η ταπείνωση είναι μία σκάλα με εκατομμύρια σκαλοπάτια. Το πρώτο σκαλοπάτι πατά στη γη, και το τελευταίο, ακουμπά στον ουρανό. Το πρώτο είναι η στοιχειώδης ταπείνωση, και το τελευταίο είναι η «τελεία» ταπείνωση, που είχε η Παναγία.

Η στοιχειώδης ταπείνωση περιλαμβάνει: την πίστη στον Τριαδικό Θεό, στη διδασκαλία της Γραφής και της Εκκλησίας. Να πιστεύεις δηλαδή σ' όσα λέει το «Σύμβολο της Πίστεως» και όχι όπως εσύ νομίζεις. Την ταπείνωση αυτή την έχουν πολλοί χριστιανοί. Μετά το πρώτο σκαλοπάτι αρχίζει η γνήσια ταπείνωση, που συνεχώς ανέρχεται. Διαφορετική είναι η ταπείνωση των αρχαρίων και διαφορετική των τελείων. «Άλλη η ταπείνωση, όταν επικρατεί ο χειμώνας των παθών, άλλη, όταν έρθει η άνοιξη των καρπών, κι άλλη, όταν έρθει το θέρος των αρετών» («Κλίμακα των αρετών» αγ. Ιωάννου, *Λόγος 25*). Άλλη η ταπείνωση, όταν κανείς βρίσκεται στο πεδίο της καθάρσεως, άλλη, όταν βρίσκεται στο στάδιο του φωτισμού, κι άλλη στο στάδιο της θεώσεως.

Μερικοί άνθρωποι φαίνονται εκ της φύσεως των πράοι και ταπεινοί, άλλοι ταπεινώνουν την σκέψη τους σκεπτόμενοι τις αμαρτίες και τις πτώσεις τους. Αν και η ταπείνωση αυτή είναι σημαντική και σπουδαία, ωστόσο καμία απ' αυτές τις περιπτώσεις δεν είναι η ύψιστη ταπείνωση, όπως μας λέγει ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος: «Δεν είναι ο καθένας από την φύση του πράος, γαλήνιος και ήσυχος ή ότι έφθασε στον ύψιστο βαθμό της ταπεινοφροσύνης… ούτε αυτός που σκέπτεται τις πτώσεις και αμαρτίες του είναι ταπεινόφρων, αλλά εκείνος που έχει κάτι μέσα του άξιο προβολής και υπερηφάνειας και δεν υπερηφανεύεται, και θεωρεί τον εαυτό του χώμα και στάχτη. Εάν κάποιος με την χάρη του Θεού έφθασε σε σημείο να νικά όλα τα κακά πνεύματα και δεν του διαφεύγει καμμία αρετή ή αγαθό έργο πού να μη το επιτέλεσε και μετά απ' αυτά αισθάνθηκε τον εαυτό του ότι έλαβε αυτό το χάρισμα της ταπεινώσεως, όταν το Άγιο Πνεύμα συμμαρτυρεί με το δικό του πνεύμα, κατά τον λόγο του Αποστόλου Παύλου, τότε αυτό βεβαίως είναι τελειότης της ταπεινοφροσύνης» (αγίου Ισαάκ, *Λόγος 20*). Εάν κάποιος έχει την χάρη να επιτελή θαύματα, να κινεί όρη με την προσευχή του, να βλέπει τον Θεό όπως ο Μωϋσής, να ζει με τους λέοντες, όπως ο Δανιήλ στον λάκκο των λεόντων, να μη καίγεται στο πυρ, όπως οι τρεις νέοι στην Βαβυλώνα, να βαδίζει επάνω στα νερά, όπως η Μαρία Αιγυπτία, να ανεβαίνει μέχρι τρίτου ουρανού, όπως ο Απόστολος Παύλος και μετά από όλα αυτά να πιστεύει και να λέγει, όπως ο Απόστολος Παύλος: «ότι Χριστός Ιησούς ήλθεν εις τον κόσμον αμαρτωλούς σώσαι ων πρώτος ειμί εγώ» (Α' Τιμ.

1,15), τότε αυτός έφθασε στην αληθινή ταπείνωση.

Ο θείος Παύλος δίνει εντολή στους εκλεκτούς να ενδυθούν ως ένα πνευματικό ένδυμα την ταπεινοφροσύνη, γράφοντας τα έξης: «Ενδύσασθε ουν, ως εκλεκτοί του Θεού άγιοι και ηγαπημένοι, σπλάγχνα οικτιρμού, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν» (Κολ. 3,12). Μακάριος λοιπόν και τρισμακάριος είναι εκείνος που ενδύθηκε ως ένδυμα στην ζωή του την ταπείνωση, διότι και ο άγιος Εφραίμ ο Σύρος λέγει τα ίδια, ότι η ταπείνωση είναι το ένδυμα του Χριστού και κατά τον άγιο Ισαάκ είναι στολή της θεότητας.

Η Αγία Γραφή μας λέγει ότι η ταπείνωση αποκτάται και με τις διάφορες θλίψεις και δοκιμασίες της ζωής: «Και εταπεινώθη εν κόποις η καρδία αυτών» (Ψαλμ. 106,12). Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος μας λέει ότι η ταπείνωση γεννάται από την υπακοή (Λόγος 4), ενώ ο άγιος Μάξιμος ο Ομολογητής μας διδάσκει ότι γεννάται στην καρδιά του ανθρώπου από την πίστη και τον φόβο του Θεού: «Αυτός που πιστεύει φοβάται και αυτός που φοβάται ταπεινώνεται». Ο άγιος Ισαάκ εκλέγει ότι προέρχεται από το πλήθος των προσευχών και δεήσεων προς τον Ύψιστο: «Όταν κάποιος αντιλαμβάνεται ότι έχει ανάγκη από την βοήθεια του Θεού, προσεύχεται πολύ και με το πλήθος των προσευχών του ταπεινώνεται η καρδιά του. Διότι είναι αδύνατο, όταν κανείς προσεύχεται και ζητά βοήθεια από τον Θεό, να μη προσεύχεται με ταπείνωση».
Η ταπείνωση μας προκαλεί μέγιστη ωφέλεια διότι μας παρέχει την σωτηρία της ψυχής μας: «Εταπεινώθην και έσωσε με ο Κύριος» λέγει ο Δαβίδ, ενώ ο Κύριος μας λέει: «όστις ουν ταπεινώσει εαυτόν ως το παιδίον τούτο, ούτος εστίν ο μείζων εν τη βασιλεία των ουρανών» (Ματθ. 18,5). Ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος λέγει, όπως η σκιά ακολουθεί το σώμα, έτσι και τους ταπεινούς στοχασμούς ακολουθεί το έλεος του Θεού.

Είναι γνωστή η παραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου. Ο Φαρισαίος ήταν ακριβής τηρητής του νόμου. Νήστευε, προσεύχονταν, έκανε ελεημοσύνες. Αντίθετα ο Τελώνης ήταν περιφρονητής του θείου νόμου, έκλεβε τον κόσμο. Όπως λέει ο Ιερός Χρυσόστομο ο τελωνισμός ήταν «έννομος παρανομία»!. Αυτοί οι δύο ήταν τα δύο άκρα της εποχής εκείνης. Και πήγαν στο Ιερό για προσευχή. Και ο Θεός δέχτηκε ως εύοσμο θυμίαμα την προσευχή του Τελώνη! Ο άδικος Τελώνης νίκησε το δίκαιο Φαρισαίο.
Τα καλά έργα έφεραν στο Φαρισαίο υπερηφάνεια, εγωϊσμό και έπαρση. Απαριθμεί ενώπιον του Θεού τα καλά του έργα και ευχαριστεί τον Θεό που δεν είναι αμαρτωλός, όπως ο Τελώνης. Αντίστροφα τα αμαρτωλά έργα έφεραν στον Τελώνη συντριβή, ταπείνωση. Αρέσει στο Θεό ένας αμαρτωλός με ταπείνωση και συντριβή, παρά ένας ενάρετος με εγωισμό.

«Του Φαρισαίου τας αρετάς σπεύσωμεν μιμείσθαι και ζηλούν την του Τελώνου ταπείνωσιν». («Τριώδιον», Κυριακή του Τελώνου, Ωδή Ε΄).